

SZÖLLŐSSY BALÁZS

A szabadság két jelentése

*Hányszor találkozszak még Mehmet Ateşsel,
 hogy ne csak megértsem, hanem mindig tudjam is:
 a szabadság-jelentések mindig érvényesek?
 Másodjára is mintegy véletlenül futottunk össze,
 a hegyi falu kocsmájában, ott volt a bátyja is;
 először nem ismert meg, kicsit már be is rúgott,
 de két év után is könnyörtelen természetességgel ültetett
 maga mellé, aztán a kocsiba, amivel érte jöttek,
 elmondott szabályokat, épphogy csak rám tekintve,
 „çok içme!”, ne igyál sokat, ennyit kiáltott csupán fiának,
 aki elvitt aznap este, a haverjához, legénybúcsúba.
 Másnap reggel hatkor együtt reggeliztünk mindhárman szédelegve.*

*És találkozom-e még valaha Baba Sabriyével,
 hogy biztos lehessek benne, a szabadság milyen finom
 alkatrészekből áll, huzal, csavar, palló
 milyen bonyolult összefüggésrendszere feszül,
 tart, a bizonytalan partok között?
 Én nem állítanám a világért sem azt, hogy elsajátítottam:
 a vécéjébe ingyen mentem be, az igaz, Szófiában,
 mikor Miklóska – ő nevezte így – bemutatott neki;
 de ő erősködött, hogy nem fogad el pénzt, és végre is
 harminc-negyven éve volt övé a placc, mióta férje meghalt,
 hozzám nem is beszélt törökül, a férje nyelvén,
 csak tapogatózott, hogy milyen szép szál legények vagyunk,
 ezt mondta Miklóskának, meg hogy szégyellné a kiejtését –
 ajándékot nem tud adni, mondta, de bármikor jöjjünk,
 mikor csak szükségét találjuk. Még megteszem.*

- - - - -

*A pontatlanság az istenek erénye: nekünk
 balandó mód kell megpróbálni nagyvonalúnak maradni
 önmagunkkal szemben is, akár
 a völgyekben a felhőpamacsokat mint fejleményeket
 kezelni, óvatosan figyelni meg, hogy feljut-e a cédrusig,
 a csúszásokat meglátni, helyükön kezelni –
 nem birtokolni, használni mindazt, mit elveszthetsz:*

[Szöllőssy Balázs versei]

*egyazon minőség száz és száz árnyalatát
úgy nézd, hogy áttűnjenek
a lehetséges világok forgószelei,
hogy itt, hogy ez lehetnél, de nem vagy ez,
de itt vagy; ez vagy, a múltó részletekkel együtt
próbáld meg hallani, mit mond a táj,
a valóságos játszótér, ne csapjon be
könnyű látszattmegoldásokkal: ne fejtsd meg,
amikor megpihensz, akkor is vegyél részt:*

*Úgy nézd, hogy áttűnjenek
a lehetséges világok forgószelei,
a változó díszletekkel együtt:
hogy egyetlenegyszer biztos az, hogy itt lehetsz,
hogy kezébe vedd és tartsd sajátodat;
a szabadságnak nem csak két jelentése van.
Én hányszor találkozhatok még Mehmet Ateşsel, Baba Sabriyével,
hogy mindezt megmutassák? Ideje volna inkább eszünkbe vésni,
ha mindezt megéltük, ha már idáig eljutottunk,
és mindezt végigzongoráztuk,
már úgyszincs visszaút, ne is gondolkozz rajta, nem tudunk
visszazárkózni önmagunkba.*

Líkiái töredékek

1. *Istenek vagyunk,
az Olimposzon, a hegytetőn,
az épülő szálloda emeletéről
figyeljük Hélioszt, ahogy felszáll a tengerekből.
Kizárólag ezért keltünk fel ilyen korán,
te, ő meg én.*
2. *Végtelen fergeteg feszíti vitorlánk –
Nincs modern.
Csak halhatatlan perspektívák.*

3. *Amíg üres, amíg
az első napsugár be nem tör hátra,
a kráter túlsó pereméhez: érezhettük
a nagyszerűség egy frissebb fuvallatát.
Aztán kecskék jelentek meg,
bóklásztak, füvet kerestek
kötörmelék között; aztán
munkások kászálódtak ki
a betonváz melletti vaskonténeirekből.
Egy év múlva elkészült a felvonó.*
4. *Az út tél volt, fakón csillogó hó
gúnyolódott a talppal.
Ha nem lettem volna ott, talán
egy harmadik baráttal.*
5. *Később egy fával beszélgettem,
egy iskola udvarának árnyékában,
éjszaka: panaszkodott, azt mondta,
elmentek rég a görögök,
helyükbe dzsiv-dzsiv cserfelő
habkönnyű nép került, gitárjuk,
mint ő maga, oly mélabús
dalokra pendül napkeletről.
Szájról szájra jár köztük, azt mondta,
még fent a cédrusok közt is
– ez biztos, hogy igaz, magam is hallottam
az Olimposz alatti táborunkban, éjszaka –
Xanthipposz, az utolsó görög tragédiája.
A kalózok már felprédálták városát
mikor visszatért követségéből, Niceából,
és bánva bánva mind a gyöngyöket,
amelyek segélykérés céljából adattak,
életét egymaga fejezte be a romos Pharselisben.
Elmentek a görögök, ez biztos, hogy igaz,
a napsütötte ész görögjei –
kik annak mondanák maguk ma, csak
gyökértelen szószátyárok, hazug csalók.*

[Szöllőssy Balázs versei]

6. De ibletett pillanataiban az Úr
még néha csodás dolgokat teszen:
vehetjük annak azt a reggelt vagy azt
a nem-kiszáradt patakot egy erdőlepte völgyben,
hol meztelen fürödtünk két orosz zsidóval.
A távolságot: Pydnai, Myra, Efes Pilsen.

7. Ezekkel vigasztaltam azt a fát is,
vigasz gyanánt: meleg, maroknyi,
elrohadt ágakból, nekünk, az éjszaka.

Fél egy felé aludtunk el, hogy
háromkor már induljunk a csúcsra,
előtte bambán nézegettük: a fényt s a távol ormokat.

Utána: szendergés rezzenetlen,
virágos földön délig; a hegy túloldalán
kaptunk vizet egy pásztorcsaládtól.

